

# BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXXIII

Febrer del 2008

Nº 124

## La fàbrica “Compañía Subureense”, primera manifestació de la revolució industrial a Sitges (2)

David Jou i Andreu

### Constitució de la nova societat Masó, Sardà, Segura i Companyia (continuació)

Desè: Utilitzaran la firma de la raó social, els socis Manuel Masó i Masó, Francesc Sardà i Sariol i l'administrador Jaume Segura i Bach.

Onzè: La fàbrica i tots els annexos s'asseguraran d'incendis i altres eventualitats que prestin les companyies d'assegurances.

Dotzè: Dins dels 15 dies següents a finalitzar cada un dels 6 anys socials, l'administració superior haurà format el corresponent balanç per tal de sotmetre'l a examen i aprovació de la junta auxiliar inspectora, que serà convocada per aquesta qüestió, i posarà a la seva disposició els llibres i documents necessaris per a la necessària comprovació. Un cop aprovat, es tractarà i acordarà per majoria de vots si s'ha de procedir o no al repartiment de beneficis o bé si s'acumularan al capital, i de tot el que s'acordi es donarà notícia a tots els interessats per mitjà de circulars.

Tretzè: A més de la junta ordinària, la direcció convocarà la junta en situacions extraordinàries de guerra, incendi, augment de fabricació, canvis de molta consideració en els negocis de la companyia, dissolució de l'entitat i altres casos greus que reclamin el vot de tots els socis, representats sempre per la mateixa junta auxiliar o inspectora.

Quinzè: Les beneficis que resultin del balanç anual es repartiran als socis o als seus apoderats en proporció del seu capital.



La casa que hi havia, encara existent,  
al costat de la fàbrica Tarrida

Setzè: Si del balanç resultessin pèrdues, es suportaran en proporció del capital constituït i en la forma que s'assenyala la distribució de beneficis en l'article precedent.

Dissetè: Si les pèrdues fossin de tal volum que impossibilitessin o interferissin el curs ordinari de les operacions, o bé en junta general de socis, representats per la junta auxiliar inspectora, s'acordés augmentar la producció o fer innovacions que exigissin un augment de fons en efectiu, la pròpia junta resoldria la forma de proveir la urgència.

Divuitè: El termini estipulat en el punt 4t sobre la duració de la companyia, podrà prorrogar-se de comú

acord amb els socis que conformen la junta, i en aquesta situació es reunirà amb la direcció un any abans de concloure el termini i, segons el que s'acordi, s'atorgarà immediatament l'escriptura convenient o s'adoptaran les disposicions necessàries per a facilitar, al seu temps, la liquidació.

Dinovè: En el seu cas, la liquidació es practicarà per la direcció i administració i la junta auxiliar, utilitzant els primers la firma social en liquidació, sense cap tipus de retribució per ambdues parts.

Vintè: Els liquidadors procediran a la realització de tot l'haver social, venent, de la manera més favorable a la companyia, el terreny i edificis de la fàbrica, les màquines, eines i altres coses que siguin de propietat de la companyia, i el producte de tot es distribuirà en les mateixes proporcions establertes en els punts 15è i 16è relatius a beneficis i pèrdues.

Vint-i-unè: La societat no es dissoldrà per mort o impossibilitat física o moral d'un dels socis directores actuals, sinó que el que sobrevisqui continuarà exercint sol les seves funcions. Tampoc no es dissoldrà amb el cessament dels dos directores, perquè en el punt 7è s'ha previst aquest cas i el que cal fer.

Vint-i-dosè: Als efectes dels articles 323 i 345 del codi de Comerç, queda estipulat que qualsevol diferència que es produeixi, ja sigui durant la societat o en el temps de la liquidació o en practicar la divisió de l'haver social, els àrbitres han de ser amigables componedores i han de resoldre la diferència de pla i sense forma de judici, i en cas de discòrdia designaran un tercer que la dirimeixi.

Vint-i-tresè: Els socis director i administrador emetran document i cèdules de crèdit en què constin els interessos de cada soci a fi que puguin alienar-les si els convé, expressant que en tot cas s'haurà de fer amb avís previ a la direcció.

Totes les parts aprovaren i ratificaren cada un dels punts esmentats amb la promesa de complir-los i observar-los,<sup>20</sup> i van firmar Bonaventura Mestre Garrigó, Francesc Soler i Cassanyes, Agustí Milà i Ballester, Manuel Masó i Masó, Francesc Sardà i Sariol i Jaume Segura i Bach. L'administrador de la fàbrica a Sitges va ser Pedro Albizondo y Lezcotz, natural de Naval, de 36 anys, vídu, i el director o majordom José Ribatallada, de 33 anys, solter.<sup>21</sup>

## Conflictes socials, un parèntesi en l'explotació de la fàbrica

A principis del 1850, als desgavells polítics de tota mena que havien tingut lloc des de principis del segle XIX s'afegiren, amb més força, nous conflictes socials, provocats en gran part pel procés del maquinisme o industrialització, especialment a Catalunya on aquest procés tingué gran importància. Nasqué la idea que les màquines, malgrat ser només d'un automatisme rudimentari, treien la feina als homes, i aquesta idea generà odi, cada vegada més generalitzada, a aquests artificis. Nasqueren les primeres associacions obreres i van aparèixer els agitadors 'forasters'.

Així trobem en aquells dies les primeres vagues i l'incendi d'algunes fàbriques a Barcelona i altres llocs del país. En el mes de juny de 1855 el capità general va declarar l'estat de guerra a la província de Barcelona i les fàbriques de Vilanova es paralizaren. En el juliol de 1855 es produí la mort violenta de Sol i Padrís, director de la fàbrica Güell, i en general es visqueren dies de gran intranquil·litat en tots els estaments socials.<sup>22</sup>

En aquest context, també trobem a la fàbrica de vapor de Sitges alguns incidents, magnificats per la novetat i el contrast amb la placidesa més o menys característica de la vila. Sembla que en cert moment l'ajuntament va demanar ajuda a la milícia nacional de Vilanova.<sup>23</sup> I el dia 10 d'abril de 1856, el consistori sitgetà es reuní en sessió extraordinària per "solicitar del Capitán General medidas oficiales para restituir a esta población la inalterable tranquilidad que siempre había disfrutado". I en la mateixa sessió "se da cuenta de una solicitud firmada por una gran parte de los pacíficos habitantes de esta villa, con fecha de ayer, suplicando que desde hoy se tomen las necesarias precauciones para evitar en lo posible la repetición de los hechos acaecidos en esta población, haciendo mención del atentado de incendio dirigido contra la casa de don Agustín Milà y otros atentados".

"Igualmente se lee otro escrito del administrador de la fàbrica-vapor de esta población, haciendo una reseña de los atentados diferentes dirigidos contra su persona. Enterados de todo, los señores concejales, y atendiendo que el Cuerpo Municipal no se halla autorizado para acceder a la petición de los recurrentes, en vista, igualmente, de la angustiosa situación en que se encuentra el vecindario: acuerdan por unanimidad pasar a S. E. el

<sup>20</sup> ANB. Joaquim Òdena, 25 abril 1856, f. 507/516.

<sup>21</sup> AHS. *Padró d'habitants 1857*. En aquest aspecte, el dia 7 de juliol de 1855, Joan Busquets, sitgetà resident a Barcelona, escriu a la seva sogra Rosa Argenter, de Sitges, accionista de la Unió Suburense: "Mañana, quizás con mejor tránsito por las calles, procuraré de los directores de la fàbrica de esa villa, cobrar su semestre de beneficios y entregarlos a D. Salvador Massó i Matalí según me ordena".

<sup>22</sup> J. M<sup>a</sup>. Freixa, *Anales de Villanueva*, pag. 56.

<sup>23</sup> AHS. *Libro capitular*, 10 abril 1856

capitán general, ambas representaciones originales con un favorable informe... y se le pida con toda urgencia se sirva dictar las medidas más enérgicas y eficaces, al objeto de restituir la inalterable tranquilidad que siempre había disfrutado esta población”.<sup>24</sup>

Cinc dies després d'aquesta sessió extraordinària, el *Diario de Villanueva* tornava a donar notícia dels fets, que ja havia esmentat uns dies abans, afegint: “Parece que hasta ahora nada ha podido indagarse de quien sea el autor sin embargo de las diligencias que para ello se están practicando”.<sup>25</sup> És el *Diario de Barcelona* el que ens amplia una mica més la informació amb les següents paraules: “De resultas de un punible atentado cometido en una fábrica de Sitges, se hicieron en la espresada villa algunas capturas, cuatro de los presos eran ayer conducidos con dirección a esta plaza por los trámites de la justicia. Parece que, por efecto de una venganza, se puso fuego a la casa de uno de los dueños del citado establecimiento, tres de los cuales salvaron sus vidas a bordo de una barquilla”. El Brusi tampoc no en sabia gran cosa més, i va haver de recórrer al *Diario de Villanueva*, que deia: “En la noche de ayer, tres compañías de tropa se llevaron de nuestra vecina villa de Sitges algunos individuos que en la noche anterior habían sido presos en sus casa por algunos mozos de la Escuadra”.<sup>26</sup>

El mes de juny, el *Diario de Barcelona* continuava explicant com evolucionaven els fets: “Mañana, a las diez de ella, tendrá lugar en las cárceles de esta ciudad y sala en que se verifican las vistas generales de presos, bajo la presidencia del coronel don Magín Rabell y con asistencia del señor promotor fiscal del juzgado de Primera Instancia del distrito de Palacio de esta capital, don Isidoro Villalón, la celebración del consejo de guerra que ha de ver y juzgar, según la ley de 25 de abril de 1821, la causa formada contra los paisanos José III i Juliana, Cristóbal Brauet i Soler, Jaime Vía y Juan Puig

y, en rebeldía, contra Francisco Hijan, Cristóbal Pujol, José Morató, Salvador Via y Solá, José Masabeu, Salvador Comas y Bartolomé Farreras, acusados de ser los causantes de los desórdenes ocurridos en la villa de Sitges”.<sup>27</sup>

El dia 18 de juny, el *Diario de Villanueva*, que seguia amb interès els fets de la fàbrica de Sitges, es feia ressò de les circumstàncies que presentaven una certa gravetat. Els pares de Josep III i Juliana i de Cristòfol Pujol i Carbonell es presentaren a l'ajuntament demanant que “se les libre una certificación en que conste la buena conducta moral y política de sus hijos”.<sup>28</sup> Els regidors acordaren designar una comissió que passés a Barcelona “a implorar de S. E. el capitán General la gracia, compatible con la justicia, a favor de los operarios complicados en los sucesos de esta villa”.<sup>29</sup>

El consistori i una part del veïnat de Sitges, devien començar a estar preocupats per la sort dels sotmesos a consell de guerra i pot ser que la comissió que havia d'entrevistar-se amb el capità general no acabés de tenir l'èxit que s'esperava. El cert és que en la sessió del dia 11 de juliol el consistori acordà “elevant a S. M. una esposición pidiendo se digne dispensar su real indulto a los paisanos de esta villa José Yll y Juliana, Jaime Vias y Paloma, Cristóbal Brauet y Soler, Juan Puig y Junyent, Salvador Vias, Bartolomé Farreras, Cristóbal Pujol y José Morató, procesados por la comisión militar de esta capitania General con motivo de varios acontecimientos sobre cuestiones fabriles”.<sup>30</sup>

Malgrat que amb motiu d'aquests fets fins i tot s'arribà a suspendre la festivitat del Vinyet, tot fa pensar, si bé encara en desconeixem els detalls, que finalment la situació degué suavitzar-se,<sup>31</sup> perquè el consistori aprovà posteriorment, segons consta en el llibre d'actes, celebrar la festa el diumenge dia 17 d'agost, fet que dóna a entendre que el final fou menys greu.<sup>32</sup>

<sup>24</sup> *Diario de Villanueva*, 15 abril 1856.

<sup>25</sup> *Diario de Barcelona*, 25 abril 1856.

<sup>26</sup> *Diario de Barcelona*, 16 juny 1856.

<sup>27</sup> AHS. *Libro capitular*, 23 juny 1856.

<sup>28</sup> AHS. *Libro capitular*, 23 juny 1856.

<sup>29</sup> AHS. *Libro capitular*, 23 juny 1856.

<sup>30</sup> AHS. *Libro Capitular*, 11 juliol 1856

<sup>31</sup> Posteriorment, Cristòfol Brauet i Soler passà a Santiago de Cuba, on fou el fundador i soci principal de la firma C. Brauet y Cia, establerta a Guantánamo i dedicada a la banca, importació i exportació, i arribà a tenir gran importància en el camp comercial de la província de Oriente. Més tard, hi participaren amb èxit Rafael Llopart i els germans Misas i Rosés (D. Jou, *Diccionari*). Un camí semblant va emprendre Silvestre Barnés i Termes, que s'establí a Santiago de Cuba i a finals del segle XIX tornà retirat a Sitges, on edifica les desaparegudes casetes d'en Silvestre. Joan Masaveu, natural de Castellar i Francesc Pujol i Carbonell, filadors d'ofici. (D. Jou, *Diccionari*)

<sup>32</sup> AHS. *Libro capitular*, 4 agost 1856.

### **Torna la normalitat.**

La normalitat acostuma a aportar poques dades, però sembla que la fàbrica continuà la seva vida activa, i fins i tot pot pensar-se que s'incrementà la producció, perquè per augmentar el cabal d'aigua per a alimentar la caldera demanà permís a l'ajuntament per a construir,

84 pams en direcció nord, una mina cap a la veta que abastava el pou Vedre,<sup>33</sup> operació que degué donar bon resultat, perquè mesos més tard algú va queixar-se de les aigües que es desprenien de la fàbrica procedents del condensador de la màquina de vapor.<sup>34</sup>

## **Les claus de volta de la Parròquia (8)**

**Ignasi M<sup>a</sup> Muntaner**

### **Els medallons del presbiteri (continuació)**

Contemporani seu va ser sant Ramon de Penyafort de qui ja he dit més coses en parlar de la seva capella i el seu retaule. Ho resumeixo. Penedesenc, nascut cap a 1185 al castell o casal de Penyafort, estudià lleis a Bolonya i fou canonge a Barcelona. Havent-se fet dominic, fou confessor del papa i autor d'una compilació del dret canònic, les Decretals. Fou general dels dominics i va morir a Barcelona l'any 1275. A la seva mort va ser enterrat en el convent dels dominics barcelonins, el de Santa Caterina. Entre 1823 i 1837 aquest convent en part es va enrunar sol i en part va ser enderrocat. El sepulcre gòtic on hi havia el cos del sant va ser traslladat a la catedral de Barcelona i es va posar en una de les capelles de la nau dreta. En el frontal del l'altar sota el qual hi ha el sepulcre es pot veure una imatge jacent del sant, amb hàbit dominic, i un cap que ha resultat ser una testa romana aprofitada d'alguna de les estàtues trobades a la ciutat. Va ser declarat sant l'any 1601 i la festa de sant Ramon de Penyafort es celebra el dia 7 de gener. En el medalló apareix anant sobre el mar fent servir la seva capa de nau amb la clau de penitencier de Roma a la mà dreta.

Santa Maria de Cervelló, barcelonina, nascuda en 1230 i morta en 1290, es va fer monja mercedària així que, en 1265, es va crear la branca femenina de l'orde. Va morir a Barcelona i el 1384 les seves despulles momificades van ser traslladades a l'església del convent barceloní de la Mercè. Va ser canonitzada en 1692 i la seva festa es celebra el 19 de setembre. És considerada protectora dels navegants a causa de la tradició que li atribueix que de nit sortia del convent i apareixia en mig del mar, a ajudar els vaixells en perill a sortir dels seus tràngols. Per aquesta raó es coneix també com santa Maria dels Socors. En el medalló se la veu vestida amb l'hàbit mercedari, caminant sobre el mar i amb un vaixell a la mà que indica el seu patronatge sobre els navegants.

Sant Lluís Eixarc Bertran va néixer a Barcelona en 1597. Sembla que era parent d'un sant valencià amb els mateixos cognoms en ordre invers, Lluís Bertran Eixarc (1525-1581). Es va fer dominic en 1611 i set anys més tard va ser enviat a Filipines on va ser ordenat sacerdot i va treballar com a missioner entre els indígenes tagals. L'any 1623 va anar al Japó, però tres anys més tard va ser denunciat com a cristià, empresonat i, al cap d'un any de presó, va ser cremat viu a la ciutat d'Omura el 1627. Tenia trenta anys. La seva festa es celebra el 18 de juliol. En el medalló està amb les mans lligades al mig de la foguera

Sant Domènec Castellet era fill d'Esparreguera, on va néixer l'any 1592. Es féu dominicà, i el 1613 va ser enviat a les Filipines i el 1621 al Japó. Va ser empresonat en la persecució dels cristians i morí a la foguera l'any 1628, a Nagasaki. Té la seva festa el dia 10 de setembre. En el medalló se'l veu lligat a una creu i al mig de la foguera que li va causar la mort. Tant sant Lluís Eixarc com sant Domènec Castellet van ser víctimes de la persecució contra els cristians que hi va haver al Japó entre 1596 i 1640. Efectivament, des de la predicació de sant Francesc Xavier (1547) fins a 1596 el cristianisme es va estendre pel Japó sense traves i amb un gran èxit, però el 5 de febrer de 1597 van ser crucificats vint-i-sis cristians a Nagasaki. De 1598 a 1621 hi hagué una calma tensa, i en 1622, novament a Nagasaki, van ser martiritzats cinquanta-dos cristians. La persecució va continuar de manera intermitent en els anys següents, aquells en els quals Lluís Eixarc i Domènec Castellet van ser enviats al Japó. I la gran hecatombe va arribar l'any 1637 quan milers de cristians que s'havien refugiat a la fortalesa de Shimabara van ser encerclats i degollats.

Sant Josep Oriol, popularíssim sant barceloní, va néixer a la ciutat en 1650. Fou escolà a l'església del Pi, estudià a la universitat de Cervera i s'ordenà a Vic

<sup>33</sup> AHS. Llibre d'actes, sessió 9 gener 1857.

<sup>34</sup> AHS. Llibre d'actes, sessió 9 novembre 1857.

el 1676. Exercí el sacerdoci a les esglésies de Sant Felip Neri i del Pi. Era famosa la seva austeritat, de manera que tenia el renom de doctor Pa-i-aigua, i també era famós com a autor de miracles, molts d'ells amb detalls força pintorescos. Va morir l'any 1702 i va ser enterrat a la seva església del Pi. Va ser fet sant l'any 1909 i celebra la festa el dia 23 de març. En el medalló va vestit de capellà sense cap altre senyal distintiu.

L'últim dels medallons està dedicat santa Joaquina Vedruna. Nasqué a Barcelona l'any 1783, filla d'un notari. Es va casar el 1799 a Vic i va tenir nou fills. El 1816 enviudà i és en aquesta època quan consta que

va passar per Sitges, camí de Vallbona de les Monges, a on portava una filla seva que volia ser religiosa. Deu anys més tard pensà a crear una congregació femenina dedicada a la beneficència i a l'educació de les noies, la congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat, conegudes també per vedrunes. Esmerçà la resta de la seva vida a tenir cura de la seva nombrosa família i de la congregació que havia fundat, que a la seva mort tenia ja 43 cases a tot Catalunya. Morí a Barcelona l'any 1854. Va ser feta santa el 1959. Es celebra la seva festa el 22 de maig. En el medalló se la mostra vestida de carmelita.

## Memòria del Grup d'Estudis Sitgetans (febrer 2006 - febrer 2007)

A data d'avui, 16 de febrer de 2007, l'entitat està formada per 337 socis. Des de la passada assemblea hi ha hagut 2 altes i 1 baixa. La junta directiva s'ha reunit un total de 10 vegades.

### Actes organitzats pel Grup d'Estudis Sitgetans

8-23 abril 2006: Exposició *Solsticis: L'Eco de Sitges i Agustí Albors i Soler (1979 - 2005)*. Activitat conjunta de L'Eco de Sitges, Agustí Albors i el Grup d'Estudis. Inauguració el 8 amb una presentació per Isabel Coll. Aquesta

23 abril 2006: Establiment d'un punt de venda de publicacions a la Ribera durant la diada de Sant Jordi.

3 juny 2006: Recital de poesia medieval al Palau del Rei Moro en els 700 Anys de Bernat de Fonollar. Activitat organitzada conjuntament amb l'Agrupació de Balls Populars i La Bufa Seca.

14 octubre 2006: *Un passeig pel Sitges medieval*, conferència d'Elena Martínez Gay, amb la col·laboració d'Andreu Noguero, presentació a càrrec de Marisa Marsal.

28 octubre 2006: dins els actes de l'Any Rusiñol, *La música pintada de Santiago Rusiñol*, a càrrec de Teresa Montserrat Sala, professora de la Universitat de Barcelona, presentació de Marisa Marsal.

16 desembre 2006: dins de l'Any Bernat de Fonollar, *La caiguda dels templers a Catalunya* a càrrec de Marc Martínez Rex, presentació de Marisa Marsal.

23 desembre 2006: *Visió antropològica del pessebre* per Joan Manuel Cabezas López, per Miquel Marzal. Activitat conjunta amb el Grup Pessebrista de Sitges.

20 gener - 4 febrer de 2007: exposició *El pintor lumina Joan Soler Casanovas*, a cura d'Isabel Coll, que la va presentar en la inauguració. Activitat patrocinada per Caixa de Terrassa.

### Activitats de la secció fotogràfica

Els membres de la secció el gener de 2006 eren 46 i a desembre 51, sense que hi hagi hagut cap baixa i un augment de 5 membres. Durant l'any s'han fet reunions de socis el darrer dijous de cada mes.

- Exposicions ordinàries a la sala del GES, Espai Cultural Pere Stämpfli:

Exposició 1-15 de febrer sobre tema lliure.

Exposició 16-31 de juliol sobre els esports i l'activitat esportiva.

Exposició 1-15 d'octubre sobre tema lliure.

Exposició 1-15 de desembre *Del Modernisme al Noucentisme: Santiago Rusiñol i Joaquim Sunyer*.

- Organització de 13 a 28 de maig del Festival FotoMaig 06:

Concurs fotogràfic sobre *La Mar*. Exposició al Cafè de l'Art d'El Retiro

Concurs fotogràfic sobre *Els Colls-Miralpeix*. Exposició a l'Estudi Vidal

Concursos fotogràfics infantil i juvenil sobre *La Sardana* i i tema lliure. Exposició a la Sala Casino Prado

- Exposicions col·lectives:

Exposició col·lectiva 15-31 de maig al Miramar de tema lliure.

Exposició col·lectiva al Club Nàutic Garraf sobre

### *Racones de Sitges*

- Mostres fotogràfiques d'altres entitats convidades:

Exposició del Col·lectiu FotoItaca, de Vilanova, i dels alumnes del curs de fotografia de l'Escola d'Adults de Sitges, totes dues al Mercat Vell.

Exposició *Apunts fotogràfics/històries del Garraf*, a l'edifici Miramar conjuntament amb el Club Nàutic Garraf.

Exposició del XII Certamen Fotogràfic de la Federació Catalana de Fotografia, a l'Espai Cultural Pere Stämpfli.

Exposició del Concurs *Carnaval 2006* de l'Associació Finestra Oberta, a l'Escorxador.

- Activitats complementàries:

Projecció de vídeos i pel·lícules d'autors sitgetans, al Retiro.

Projecció d'imatges digitals i diapositives d'autors sitgetans, al Retiro.

Conferència d'Oriol Julià i Ignasi Puig i projecció d'imatges fotogràfiques de membres de la secció fotogràfica sobre l'espai natural els Colls-Miralpeix, a l'Espai Cultural Pere Stämpfli.

- Altres activitats:

1 d'abril: Sortida fotogràfica als Colls-Miralpeix amb el regidor Andreu Bosch. Les imatges aconseguides van ser cedides parcialment a l'ajuntament de Sitges, per a una possible publicació en una pàgina web o en una monografia sobre el tema.

Diverses sessions fotogràfiques de fotògrafs locals i de la comarca al parc natural del Garraf. Sortida fotogràfica nocturna pels carrers de Sitges sobre el tema *Sitges de nit*.

Col·laboració d'Andreu Noguero, fotogràfica i en la realització d'un àudio-visual, sobre *Bernat de Fonollar i el Sitges medieval*, projectat a l'Espai Pere Stämpfli.

Febrer de 2007: Exposició fotogràfica col·lectiva en el 50ari. de la mort de Joaquim Sunyer, que es preveu itinerant, amb un catàleg finançat per l'ajuntament de Sitges.

Una pàgina web dissenyada per Miquel Soler, col·locada provisionalment dins del seu web personal, i que l'any vinent es preveu que sigui definitiva.

### **Actes organitzats per altres persones o entitats**

10-12 març 2006: Cessió de la sala del GES al Festival Internacional de Patchwork, per a celebrar-hi reunions d'artistes d'aquesta tècnica.

16-30 març 2006: Exposició fotogràfica *Cares del Ral·li de Cotxes Antics (2004-2005)* de Josep M<sup>a</sup> Jornet i Sentís.

26 abril - 4 maig de 2006: Exposició fotogràfica sobre el Fòrum de Barcelona, el riu Gabriel (Terol i Conca) i el Parlament de Catalunya, de Josep M<sup>a</sup> Jornet i Sentís.

29 abril 2006: Presentació de David Jou i Andreu del llibre *Sitges-Guantànamo-Sitges*, de Juan Carlos Llopart Malvarosa. Acte conjunt de l'ajuntament i el GES.

20 maig 2006: Conferència *Olèrdola entre l'excurcionisme i la història*, d'Ignasi M<sup>a</sup> Muntaner dins dels 700 Anys Bernat de Fonollar de l'Institut d'Estudis Penedesencs.

26 maig 2006: Conferència *El Penedès: un espai de convivència*, d'Antoni Virgili i Colet, dins dels 700 Anys Bernat de Fonollar.

1-15 juny 2006: Exposició fotogràfica *Cares sitgetanes i altres que no ho són*, de Josep M<sup>a</sup> Jornet i Sentís. Presentada el dia 1 per Àngels Parés, regidora de Cultura.

25 de juliol de 2006. Presentació dels números 5 i 6 de la col·lecció *Papers de Terramar*, per Antoni Clapés i Mojave, d'August Bover. L'acte fou presentat per Marisa Marsal i hi intervingueren els poetes, artistes i presentadors. Hi col·laborà el Grup d'Estudis Sitgetans.

### **Publicacions**

Febrer 2006: Número 116 del *Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans*, amb l'ajut de Caixa de Sabadell. Inclou els treballs *30è aniversari de la creació del Grup d'Estudis Sitgetans i 10è de la inauguració de l'Espai Cultural Pere Stämpfli*, de Maria Lluïsa Marsal, *La nostra commemoració: trenta anys del Grup d'Estudis Sitgetans i deu de l'Espai Cultural Pere Stämpfli*, de Lluís Jou i Mirabent i *Les claus de volta de la Parròquia (3)*, d'Ignasi M<sup>a</sup> Muntaner.

15 abril 2006: *La fàbrica Benazet*, de David Jou i Andreu, Ventura Sella i Barrachina i Antoni Vigó i Marcé, Quadern 48 del GES. Va fer la presentació Roland Sierra i Farreras.

22 abril 2006: *Mossèn Batlle, sitgetà i excursionista*, de Genís Samper, Quadern 49 del GES. Va fer la presentació Antonieta Montserrat i Robert.

Maig 2006: Número 117 del *Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans*, amb el treball *Sitges: turisme i identitat local*, d'Antoni Sella i Montserrat. Text de la conferència dita al Grup d'Estudis l'1 d'octubre de 2005.

Agost 2006: Número 118 del *Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans*, amb l'ajut de Caixa del Penedès. Inclou els treballs *El quadern de Genís Samper 'Mossèn Batlle, sitgetà i excursionista'* d'Antonieta Montserrat i Robert, *Memòria de les activitats del Grup d'Estudis Sitgetans del 12 de gener de 2005 al 16 de febrer de 2006*, de Miquel Marzal, secretari del GES i *Les claus de volta de la Parròquia (4)*, d'Ignasi M<sup>a</sup> Muntaner.

Novembre 2006: Número 119 del *Butlletí del Grup*

*d'Estudis Sitgetans amb Les claus de volta de la Parròquia* (5), d'Ignasi M<sup>a</sup> Muntaner.

20 gener 2007: *Aproximació a la vida i obra de Joan Soler i Casanovas (1854-1897)*, d'Isabel Coll i Mirabent, Quadern 51 del GES, amb el catàleg de l'exposició de quadres d'aquest pintor (20 gener - 4 febrer 2007).

Febrer 2007: Número 120 del *Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans amb El llibre "Sitges-Guantànamo-Sitges. Rafael Llopart i Ferret: la història de un americano" de Juan Carlos Llopart Malvarosa* de David Jou i Andreu en la presentació del llibre i *Les claus de volta de la Parròquia* (6), d'Ignasi M<sup>a</sup> Muntaner.

És ja imprès el Quadern 50 del GES, *El terme de Sitges en 1409: toponímia i propietats*, de Carme

Muntaner i Alsina, però està pendent de presentar.

### Convocatòria de beca

Prèvia convocatòria, d'octubre de 2006, d'una beca per a la catalogació del fons bibliogràfic i documental de l'entitat, el 25 de novembre de 2006 l'òrgan qualificador, format per Marisa Marsal, presidenta del GES, Jaume Blasco, bibliotecari, Francesc Parra, bibliotecari, i Miquel Marzal, documentalista, va declarar idònia l'única sol·licitud, presentada per Sílvia Campillo i Ferret. Actualment, el procés de catalogació està en marxa i és previst de finalitzar-lo enguany. La convocatòria d'aquesta beca ha estat possible gràcies a un ajut econòmic rebut de l'Institut Ramon Muntaner que ha aprovat el projecte que havia presentat el GES.

## Articles...

Francesc Parra i Mestre

*Aquesta vegada reproduïm, un article d'Antonio Benazet Plana que aprofundeix en la història industrial de Sitges i que va ser publicat en el número del 15 d'agost de 1923 de La Ilustración Iberica, Revista ibero-americana de ciencias-artes-literatura. Estava dedicat íntegrament a Sitges i a més de l'esmentat article, n'hi ha altres sobre diferents aspectes del municipi, com ara El Retiro, El Prado, Terramar, la premsa local, la pintura vinculada a Sitges, l'Autòdrom Nacional, construït aquell mateix 1923, etc., incloent publicitat dels comerços i negocis de la vila.*

### SITGES INDUSTRIAL

Ante todo hay que rendir un justo homenaje a las primitivas industrias de esta villa, que consistían en la fabricación de toneles, cuyas industrias adquirieron un gran desarrollo merced a la preferencia que por los vinos de la comarca tenían en ultramar, especialmente en Centro-América a donde se dirigían con cargamentos de vinos de Sitges numerosos buques de vela por cuyas relaciones comerciales la villa de Sitges fijó en América verdaderos núcleos de compatriotas que consiguieron respetables fortunas, quienes al regresar a su villa natal contribuyeron a su crecimiento hasta conseguir que fuera una de las poblaciones más hermosas del litoral catalán.

Vamos sin embargo a describir el curso del desarrollo técnico de las industrias propias del llano de Sitges. A principios de 1847, por medio de acciones aportadas

principalmente por Sitges, se construía la gran fábrica de hilados y tejidos en la calle Bassarodona (hoy calle de España) cuya fábrica fracasó por falta de conocimientos técnicos. En 1860 compró dicho edificio la casa Batlló, quien hizo una magnífica instalación también para fábrica de hilados y tejidos, funcionando hasta que dicha casa construyó en Barcelona la grandiosa fábrica a donde trasladó la maquinaria. No sabemos por qué motivos tomó dicha resolución, ni que ventajas para el negocio representaba el traslado.

Más tarde, por iniciativa de los compatriotas llegados de América, se implanta en la plaza de España una nueva fábrica de tejidos con todos los adelantos de aquel tiempo, desapareciendo también dicha industria, aunque la continuó la casa Torradella, luego la casa Bach Hnos quienes la trasladaron también a Barcelona.

Por los años 1873 llegó de la Isla de Cuba don Juan Tarrida, quien montó una pequeña fábrica de calzado en su casa propia de la calle Mayor, n<sup>o</sup> 30, obteniendo la patente por veinte años para coser el calzado a máquina, primera elaboración con este sistema en España. A los pocos años, debido al incremento adquirido por la industria, el señor Tarrida adquirió el edificio que había sido la fábrica del señor Batlló, donde estableció una gran fábrica de calzado con maquinaria la más moderna en aquel entonces, importada de Norte-América.

El cinco de mayo de 1886 un incendio devoró el edificio, pero fue levantado de nuevo continuando la

industria con el mismo esfuerzo del fundador su sucesor hasta que desapareció la industria en dicho edificio el año 1908.

En estos últimos años se establecieron varias fábricas de calzado exportado casi todo en Cuba y algo en Centro-América. Como ley natural de la vida industrial fueron desapareciendo muchas de las mencionadas industrias, muchas de ellas faltas de alma industrial, de conocimientos técnicos, pues la industria del calzado es de las más complicadas, pues a más de elementos muy valiosos precisan extraordinarios conocimientos técnicos para las compras, fabricación y ventas, gran espíritu comercial y un temperamento especial para el trato con el obrero. Falta el técnico verdad que domina la maquinaria, pues en España falta la escuela del calzado mecánico que prepare buenos oficiales en sus diferentes apreciaciones y hasta que esto se consiga no podremos nivelarnos y competir con las industrias similares del extranjero.

Continuando la historia industrial de Sitges diremos que a pesar del fracaso de las grandes industrias de calzado, se establecieron modestas fábricas con los restos de las cerradas y con la experiencia de los contratiempos sufridos se llegó a la convicción de que podía prosperar en Sitges la expresada industria.

Llega el año 1914, estalla la gran guerra, los subma-

rinós, la producción inmensa de los Estados Unidos produce de momento una gran crisis, pero se dedicaron seguidamente al calzado de guerra y una era de gran prosperidad se inició en la industria. Luego se pensó en extender la actuación comercial con la península, olvidada hasta entonces, y Sitges tiene un enorme consumo nacional.

No hay duda que desde aquella fecha ha entrado la industria del calzado en Sitges en una era de prosperidad; su actividad ha estado en marcha ascendente y esto ha mejorado extraordinariamente la condición de la mercancía. Sitges ha prosperado mucho y hoy ya resulta un problema la habitación para el obrero y precisa una solución rápida para evitar una congestión industrial que pueda perjudicar a su mismo desarrollo.

La producción normal oscila alrededor de tres mil pares diarios de calzado y a pesar de la crisis que sobrevino al terminar la guerra, la perfección obtenida en la industria, la serenidad de los industriales y el espíritu mercantil de la villa de Sitges ha triunfado de todo, pudiendo competir con los mejores de sus congéneres dentro y fuera de España, pues, tanto en el interior como en Ultramar, tiene bien consolidado su mercado.

**Antonio Benazet**

**Aquest número ha estat  
publicat amb l'ajuda de**

 **Caixa de Sabadell**